

Reykjavík 10. desember 2011

Atvinnuveganefnd Alþingis  
[nefnasvid@althingi.is](mailto:nefnasvid@althingi.is)  
Austurstræti 8-10  
150 Reykjavík

**Alþingi**  
**Erindi nr. P 140/758**  
**komudagur 10.12.2011**

Á fundi með atvinnuveganefnd Alþingis hinn 9. desember sl., þar sem undirritaður mætti vegna umsagnar Ríkisábyrgðasjóðs um mál nr. 318, óskaði formaður nefndarinnar, Kristján Möller, þess, að Ríkisábyrgðasjóður gæfi álit á tilteknu atriði í umsögn Orkuveitu Reykjavíkur er varðar breytingu (lög nr. 144/2010) sem gerð var á sl. ári á lögum um Orkuveitu Reykjavíkur. Þar var kveðið á um að nýjar lántökur sem njóta ættu ábyrgðar eiganda Orkuveitunnar mættu ekki nema meiru en 80 % af lánsfjárförf verkefnis.

Meginmarkmið lagabreytingarinnar á sl. ári mun hafa verið að svara tilmælum ESA um að eigendaábyrgð Orkuveitunnar væri í samræmi við ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð. Segir í greinargerð með lagafrumvarpinu að í breytingunni “felist að ábyrgðin sé ekki ótakmörkuð, hún nái eingöngu til lánaskuldbindinga og að fyrir hana sé greitt hæfilegt ábyrgðargjald”. Ennfremur segir að ESA líti svo á að eiganda Orkuveitu Reykjavíkur sé heimilt að veita ábyrgð á lánaskuldbindingum fyrirtækisins, að því gefnu að hæfilegt ábyrgðargjald sé greitt fyrir. Var síðan kveðið á um í frumvarpinu að fengið yrði mat óháðs aðila um hve hátt ábyrgðargjaldið þyrfti að vera til að þess að jafna mun á lánskjörum sem fyrirtækið nýti vegna eigendaábyrgðar sinnar og þess ef eigendaábyrgðarinnar nyti ekki við.

Í nefndri greinargerð er einnig vísað til þess að gæta þurfi samræmis við lög um ríkisábyrgðir nr. 121/1997, þar sem kveðið er á um að eiginfjárframlag ábyrgðarþega skuli vera a.m.k. 20 % af heildarfjárförf verkefnis og ábyrgðarlánið megi ekki nema meiru en 75 % af lánsfjárförf vegna verkefnisins.

Þegar veita skal ríkisábyrgð samkvæmt ofangreindum lögum um ríkisábyrgðir er einnig kveðið á um að teknar skuli fullnægjandi tryggingar, sem yfirleitt er veð í fasteign, vegna áhættu af ábyrgðarveitingunni. Sú veðtrygging er metin sérstaklega og á að standa undir ábyrgðarláninu, án tillits til þess hvernig öðrum lánnum fyrirtækisins reiðir af. Mörkin, sem sett eru í þeim lögum um að ábyrgðarlán megi ekki nema meir en 75 % af heildarlánsfjárförf vegna verkefnis, eru hluti af þeim skilyrðum sem þurfa að vera fyrir hendi þegar slík ríkisábyrgð er veitt, og þjóna þeim tilgangi að draga úr vægi ríkisábyrgða og áhættu ríkissjóðs.

Í þessu sambandi er rétt að fram komi, að ekki hefur verið talið að þessi ákvæði ættu við þegar um er að ræða ríkisábyrgð til ríkisaðila, þ.e. þeirra sem njóta ríkisábyrgðar á allar sínar skuldbindingar, m.a. Landsvirkjun. Það leiðir að eðli slíkrar eigendaábyrgðar að ríkisábyrgðin næði í þeim tilvikum hvort eð er til 20 % eiginfjárframlagsins og 100 % þeirra lána sem fyrirtækið tæki vegna verkefnis.

Ákvæðum um Landsvirkjun og Orkuveituna hefur nú verið breytt (lög nr. 144/2010) í þá veru að sérstakt samþykki eigenda þarf til þess að ný fjárskuldbinding njóti eigendaábyrgðarinnar. Þrátt fyrir það er starfsumhverfi þessara fyrirtækja að því leyti sérstakt, að allar fjárskuldbindingar þeirra njóta ábyrgðar eigenda sinna, nema að því leyti sem varðar ný lán tekin án sérstaks samþykkis eigendanna. Þau lán eru hins vegar tryggð með öllum eignum þessara fyrirtækja og myndu, ef illa færi, rýra þann hlut sem væri til greiðslu þeirra lána fyrirtækjanna sem nytu ábyrgðar eigendanna.

Í greinargerð breytingarlaganna frá sl. ári (lög nr. 144/2010) segir að eigendaábyrgð á einstökum lánaskuldbindingum viðkomandi fyrirtækja sé ekki andstæð EES-samningnum svo framarlega sem greitt sé hæfilegt ábyrgðargjald í samræmi við lög um ríkisábyrgðir. Slíkt ábyrgðargjald þurfi að byggjast á samanburði á lánskjörum viðkomandi fyrirtækis með eða án eigendaábyrgðar.

Samkvæmt umsögn Orkuveitunnar mun slíkt mat hafa farið fram varðandi lánaskuldbindingar Orkuveitunnar og ábyrgðargjald tekið mið af því.

Sé horft til þess sem hér hefur verið rakið virðist samkeppnissjónarmiða hafa verið gætt, og að ekki bera nauðsyn til þess að kveða á um að lán Orkuveitunnar megi ekki nema meir en 80 % af lánsfjárbörf vegna verkefnis. Enda verður ekki séð að með því verði betur náð þeim markmiðum sem stefnt var að með lagabreytingunni á sl. ári.

Rétt er geta þess að lokum, að með hliðsjón af atvikum öllum, m.a. því að framangreint álitafni heyrir ekki beint undir Ríkisábyrgðasjóð, en er gefið vegna óska atvinnuveganefndar Alþingis á fundi 9. þ.m. eins og áður er getið, má ekki skoða þetta sem formlegt álit Ríkisábyrgðasjóðs eða Seðlabanka Íslands..

Virðingarfyllst,

---

Sigurður G. Thoroddsen  
lögfræðingur Ríkisábyrgðasjóði  
Seðlabanka Íslands